

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

Гопайнич В.Р.

**ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ**

групи ПЕ- М2

спеціальність 051 Економіка (Прикладна економіка)

Автореферат на здобуття другого (магістерського) рівня вищої
освіти

Івано-Франківськ – 2022

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник

Кандидат економічних наук, доцент

Ємець Ольга Іванівна,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки

Рецензент

Доктор економічних наук, професор

Ключник Альона Володимирівна,

Миколаївський національний аграрний університет

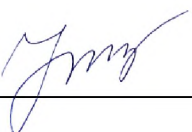
завідувач кафедри публічного управління

та адміністрування і міжнародної економіки,

Захист відбудеться «21» грудня 2022 р.

Дипломну роботу надано до захисту «05» грудня 2022 р.

Завідувач кафедри

Пилипів Н.І.

(підпис) (ім'я та прізвище)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Незважаючи на умови військового стану, значимості набуває побудова конкурентоспроможної національної економіки на основі динамічного, збалансованого розвитку регіонів і територій, підвищення рівня життя людей, забезпечення дотримання кожним громадянином, де б він не проживав, гарантованих державою соціальних стандартів життя. Ефективне використання економічного, наукового, трудового потенціалу, природних та інших ресурсів, а також регіонально-територіальних особливостей. Не залишається поза увагою подолання депресивності окремих територій, своєчасне та комплексне вирішення питань охорони навколишнього природного середовища є основними стратегічними орієнтирами розвитку українських регіонів і територій.

Сьогодні в Україні Брошнів-Осадська громада, як і майже всі місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, бере участь у формуванні та реалізації стратегій і цільових програм соціально-економічного розвитку різних областей і районів, особливо з участь громадськості, але вони не використовують єдиний підхід і метод управління.

Дослідженню сучасних методів, засобів і прийомів розвитку територій присвячено наукові праці, аналіз яких дає підстави для висновків про сучасний стан наукових досліджень проблем системної інтеграції соціально-економічних рівнів, планів територіального та регіональний розвиток України та управління теоретичними і прикладними засадами потребують подальших досліджень, що й визначає актуальну тематику даної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана в межах науково-дослідної тематики кафедри теоретичної та прикладної економіки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника ДР 0111 U 007667, в межах робочого часу «Розробка теоретичних та прикладних аспектів управління соціально-економічним розвитком регіону».

Об'єкт дослідження є процес управління та реалізації стратегій соціально-економічного територіального розвитку.

Предметом є організаційно-методологічні та методологічні засади управління соціально-економічним розвитком територіальної громади з використанням проектного підходу.

Методи дослідження. Теоретичною основою проведеного дослідження є положення сучасної економічної теорії управління регіональним розвитком, концепції соціально-економічного управління та розвитку. Під час дослідження були використані такі методи: логічний, узагальнення та синтезу, системний підхід, графічний.

Інформаційною основою для написання дипломної роботи є українські законодавчі та нормативні акти, праці вітчизняних і зарубіжних економістів, періодичні видання, підручники, навчальні посібники та монографії.

Наукова новизна полягає у формуванні теоретичних, методичних підходів до регулювання соціально-економічного розвитку територіальної громади в умовах децентралізації та практичне вирішення низки завдань, пов'язаних із реалізацією стратегії розвитку територіальної громади.

Практичне значення. Матеріали проведеного дослідження можуть бути використані для глибшого вивчення проблематики на території Брошнів-Осадської громади.

Результати роботи апробовані та містяться в матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції:

Гопайнич В.Р. Соціально-економічний розвиток регіонів України: проблеми та перспективи // Розвиток науки та техніки у сучасному світі, ХСІІ Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 13 липня 2022 року. – С. 13-17.

Структура дипломної роботи. Відповідно, до встановленої мети, визначених завдань і предмета дослідження, робота складається зі вступу, трьох розділів з підрозділами, висновків, списку використаних джерел (61

найменування) та додатків. Загальний обсяг магістерської роботи становить 86 сторінок та 5 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Розділі 1** розглядаються тенденції Державної стратегії регіонального розвитку до 2027 року, яка передбачає можливість комплексного підходу до формування та реалізації державної регіональної політики, що передбачає поєднання трьох компонентів: сектор (галузь), територія (простір), управління.

Основним інструментом, визначеним для використання в управлінні, є підхід логічної структури. Логічна структура, створена при розробці стратегії, являє собою спеціальну матрицю, яка дозволяє поетапно вибудовувати весь цикл перевірки обґрунтованості стратегії та її узгодженості зі стратегічними цілями. Окреслено нормативно-правову базу реалізації місцевого соціально-економічного розвитку, яку умовно можна поділити на три частини: 1) Визначення ролі та статусу органів місцевого самоврядування в процесі організації та здійснення управління територіальний розвиток, зокрема шляхом формування та реалізації стратегій місцевого розвитку 2) формування основних засад місцевого соціально-економічного розвитку (від державного до окремих територій) 3) виявлення специфіки діяльності юридичних та фізичних осіб, залучених до процесу формування та реалізації стратегій місцевого розвитку.

У **другому розділі** розглянуто практичні аспекти розробки та формування стратегії розвитку Брошнів-Осадської громади до 2025 року. Особливу увагу було приділено SWOT-аналізу та загальній характеристиці стратегічних завдань розвитку громад Брошнів-Осадської території. Визначено, що для визначення якісних параметрів місцевого розвитку громада використовувала SWOT аналіз (сильні сторони, слабкі сторони, можливості та загрози). Результати SWOT-аналізу Брошнів-Осадської громади з урахуванням стану та тенденцій розвитку регіону, актуальних проблем господарського комплексу та соціальної сфери, висновків секції стратегічного опису та аналізу та членів сільської робочої групи з розробки стратегічного

проекту Брошнів-Осад Пропозиції, надані громадою на період до 2025 року.

Виходить, що політико-економічна ситуація в країні та пов'язане з цим поживлення інвестиційного клімату зможуть активізувати процес залучення іноземних інвестицій в економіку Івано-Франківської області, особливо громади, спираючись на деякі з переваги громади, такі як інвестиційна привабливість (порівняно з іншими регіонами), наявність кваліфікованих трудових ресурсів, наявність природних ресурсів. Брошнів-Осадська ТГ зберігає етнічні, релігійні та культурні традиції, а також автентичні ремісничі вироби. На основі діагностичних даних початкового стану розвитку території (профілю громади) та узагальнення уявлень головних акторів розвитку території про ідеальну модель майбутнього сформульовано стратегічне бачення, яке полягає в довгостроковому розвитку нового елемента. За результатами фази аналізу та соціально-економічного бачення розробити пріоритети, стратегічні цілі та бізнес-завдання.

Для забезпечення управління процесом досягнення мети та реалізації стратегії місцевого розвитку, створення можливостей для моніторингу та своєчасного коригування відхилень під час виконання завдань необхідно створити ефективну систему зворотного зв'язку шляхом запровадження моніторингу та зворотного зв'язку. Моніторинг оцінки – це безперервний процес, який збирає дані про етапи та показники ефективності, досягнуті стратегією під час впровадження. Оцінка також є невід'ємною і конкретною складовою соціально-економічного розвитку. Оцінка є одноразовою подією, однак вона проводиться, коли потрібен більш глибокий і широкий аналіз зв'язку між проблемою та вимогами цільової групи (або груп), спрямованими стратегічними заходами та їх реалізацією. стан. Ми стверджуємо, що з методологічної точки зору моніторинг проекту можна розглядати як процес спостереження, що передує процесу оцінки проекту, з метою визначення та/або вимірювання впливу поточних дій.

Розділ 3 розглядає приклад сусідньої Республіки Польща як найбільш прийняттого європейського досвіду управління територіальним стратегічним

розвитком. Необхідність реформування державно-регіональної політики України та вдосконалення управління національним територіальним розвитком на шляху до євроінтеграції стримує дослідження досвіду соціально-економічного управління територіальним розвитком Польщі. Політика розвитку спочатку реалізується на основі стратегій розвитку, яких у Польщі нормативно закріплено декілька типів: довгострокові стратегії національного розвитку, середньострокові національні стратегії розвитку, інші стратегії розвитку. Стратегії регіонального розвитку включають національні стратегії регіонального розвитку, міжрегіональні стратегії та стратегії розвитку провінцій. Фінансова підтримка регіонального розвитку здійснюється відповідно до національної стратегії регіонального розвитку та ініціатив провінційної автономії, а також відповідно до принципу збалансованого розвитку. Важлива роль у реалізації воєводських стратегій розвитку та програм належить воєводським контрактам, укладення яких було впроваджено в практику Законом –Про засади підтримки регіонального розвитку .

ВИСНОВКИ

Досвід європейських країн дає можливість запозичувати кращі практики щодо управління соціально-економічним розвитком. Адаптовуючи підходи до української економіки стикаємося не завжди з позитивним сприйняттям населення певної території можливих змін. На щастя, Брошнів-Осадській ТГ вдалось стати кращою в області.

І світогляд, і менталітет стали кардинально іншими. І не тільки в нашій ТГ, а й у всій державі. Так, децентралізація дуже змінила, і передусім світогляд людей. Почали розуміти, що за нас ніхто нічого не зробить. Ми повинні самі думати, як і за що жити, як заробляти. Наголошуючи, що децентралізація – це незворотній процес розвитку держави. Ми пропонуємо відкрити в Брошнів-Осаді перший в Україні музей історії депортації.

У Брошнів-Осаді запропоновано відкрити як мінімум ще два малі підприємства харчової промисловості. Реконструювати очисні споруди, провести каналізацію у населеному пункті Брошнів-Осада, побудувати новий

спорткомплекс, амбулаторію, тощо. Для забезпечення управління процесом досягнення мети та реалізації стратегії місцевого розвитку, створення можливостей для моніторингу та своєчасного коригування відхилень під час виконання завдань необхідно створити ефективну систему зворотного зв'язку шляхом запровадження моніторингу та зворотного зв'язку.

Вважаємо, що реформуючи механізми здійснення державної регіональної політики, в Україні доцільно запозичити польський досвід розробки національних довгострокових та середньострокових стратегій розвитку, національних стратегій регіонального розвитку, міжрегіональних, регіональних, галузевих та інших стратегій розвитку, а також державної підтримки регіонального розвитку, зокрема, такого його інструменту, як укладання регіональних контрактів.

Стратегія регіонального розвитку – системна технологія, яка приймає найважливіше рішення щодо регіонального розвитку та визначає ідеальний майбутній стан регіону та спосіб його реалізації на основі аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища регіону. Потенціал полягає не у формуванні узгоджених дій з територіальними громадами, для чого об'єднуються зусилля та ресурси головних суб'єктів місцевого розвитку.

Стратегічний розвиток території, розбудова інноваційної інфраструктури громади має базуватися на управлінсько-орієнтованому підході, особливо проектів та кластерів, щоб забезпечити реалізацію стратегічних пріоритетів інноваційної діяльності, інтеграцію та кращу координацію всіх видів діяльності, ресурсів (матеріальних, фінансових, інтелектуальних, технологічних та інших) і може бути одним із ефективних механізмів підвищення ефективності національної євроорієнтованої конкурентної, інноваційної політики.

Список опублікованих праць: Гопайнич В.Р. Соціально-економічний розвиток регіонів України: проблеми та перспективи // Розвиток науки та техніки у сучасному світі, ХСІІ Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 13 липня 2022 року. – С. 13.